

зарубіжних кухонь, майстер-класи та фестивалі національних кухонь, літопис Слобожанських ярмарків як культурно-історичної спадщини та чинника туризму тощо.

Особливим розділом секторальних стратегій стає підготовка управлінських кадрів, які мають поєднувати світовий досвід, особливості бізнесу, національні норми і традиції підприємництва.

Як ефективні інноваційні форми підготовки менеджерів запроваджено залучення студентів до підготовки наукових робіт, інноваційних проектів, бакалаврських і магістерських робіт з проблем розвитку туризму Харківської області, проведення спільних заходів на базі туристично-інформаційного центру, участь у виставках та бізнес-форумах.

УДК 378.091.8(477)

О.В. Кот, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

А.О. Борисова, канд. психол. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Л.О. Чернишова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АДАПТАЦІЇ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО ВИМОГ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ПРАЦІ

Ринок праці – це сфера зайнятості людини, в якій створюються базові основи її існування, формуються умови отримання можливостей професійної самореалізації, які надалі визначають рівень життя. Сучасний ринок праці вимагає від системи освіти розвиток компетенцій та підвищення здібності випускників університетів пристосовуватися до глобалізаційних економічних та соціально-трудових відносин, які характеризуються інноваційним розвитком. Саме в межах навчання проходять адаптивні процеси до майбутньої професійної діяльності, зокрема формування компетентних моделей, тренінгових програм, тощо.

Для іноземних студентів професійна адаптація починається саме з пристосування до освітнього середовища університетів України, яка представляє собою складний процес активного залучення та розвитку особистості здобувача вищої освіти іноземної держави до освітнього простору іншої країни. Цей процес стає все більш актуальним під час інтенсифікації, розширення міжнародних контактів, співпраці установ у галузі освіти різних країн світу й України, в тому числі. «Лише

упродовж двох минулих років кількість українських вищих навчальних закладів, де навчаються іноземні студенти, зросла зі 185 до 228. У 2017 році було видано майже 40 тисяч (39905 – ред.) запрошень на навчання. І це удвічі більше, ніж ще у 2015-му», – розповіла Лілія Гриневич під час виступу на Першому українському форумі міжнародної освіти у Києві. В цьому контексті важливою стає проблема адаптації професійних компетентностей іноземних студентів, сформованих саме в освітньому середовищі, до сучасних вимог ринку праці.

Процес адаптації забезпечує розроблення нових моделей і стратегій поведінки, розвиток пізнавальних умінь та навичок, формування алгоритмів дій, спрямованих на задоволення вимог вищих навчальних закладах до іноземних студентів, закладає умови для подальшого розвитку особистості фахівців. Навчання іноземних студентів супроводжується виникненням багатьох труднощів у освітній, соціально-культурній, особистісній сферах, що зумовлює необхідність визначення організаційно-методичних умов, які дають змогу забезпечити успішність їх адаптації та сприяють запобіганню й вирішенню проблем.

Серед основних організаційно-методичних умов успішної адаптації іноземних студентів Харківського державного університету харчування та торгівлі до освітнього середовища та вимог ринку праці нами виділено такі: а) врахування соціокультурних, соціально-психологічних особливостей іноземних студентів та сприяння формування ними професійних компетентностей; б) забезпечення цільового спрямування, комплексності, систематичності та цілісності процесу адаптації професійних компетентностей іноземних студентів до вимог сучасного ринку праці; в) застосування моніторингу як інструменту забезпечення успішності адаптації іноземних студентів до культурно-освітнього середовища університету та професійних вимог роботодавців.

Виокремлені організаційно-методичні умови було визначено базовими в процесі розробки та реалізації комплексної програми адаптації професійних компетентностей іноземних студентів ХДУХТ до сучасних вимог ринку праці. Зазначена програма має полікультурний характер, здійснюється у напрямках соціокультурної, соціально-психологічної, дидактичної, фахової адаптації із залученням всіх суб'єктів адаптаційного процесу: викладачів, кураторів, українських студентів, представників адміністрації університету, іноземних студентів, роботодавців.

Комплексну програму адаптації професійних компетентностей іноземних студентів ХДУХТ до сучасних вимог ринку праці передбачено впроваджувати поетапно.

Першим етапом є постановка мети та визначення завдань. Головною метою програми є забезпечення адаптованості іноземних студентів до навчання у ХДУХТ в процесі якого здійснюється формування їх професійних компетентностей, які відповідають сучасним вимогам ринку праці. Завданнями програми адаптації є:

- формування знань з базової культури українського суспільства;
- надання уявлення про культурно-освітні традиції ХДУХТ;
- забезпечення подолання іноземними студентами дидактичного бар'єру;

– допомога у самовизначенні іноземних студентів у сфері обраної професії, створення умов позитивного налаштування на оволодіння нею та розуміння перспектив подальшого професійного розвитку, враховуючи вимоги ринку праці;

– надання іноземним студентам можливості самовираження та самоствердження у культурно-освітньому та професійному середовищі.

Другий етап програми – діагностичний. Діагностика є засобом оцінювання успішності адаптації іноземних студентів та передбачає формування системи збору, зберігання, систематизації, застосування інформації про процес адаптації з метою забезпечення управління його станом. Вона дозволяє диференціювати іноземних студентів за рівнем адаптованості до освітнього середовища університету для подальшого створення відповідних організаційно-методичних умов та виявляти рівень сформованості професійних компетентностей відповідно вимогам сучасного ринку праці; визначати внутрішні чинники впливу на успішність адаптації іноземних студентів до ринку праці; встановлювати динаміку успішності адаптації; коригувати форми, методи та засоби адаптації іноземних студентів. Діагностика адаптації іноземних студентів спирається на принципи: об'єктивності отриманої інформації, системності, адекватності, прогностичності, наочності; та забезпечує реалізацію таких функцій як інформаційну, порівняльну, рефлексивну, інтегративну. Методами, які застосовувалися під час діагностики адаптації, є спостереження, опитування (інтерв'ю, анкетування), тестування, бесіди, аналіз результатів отриманих даних.

Третій етап програми полягає у впровадженні в навчальний процес організаційно-методичних умов адаптації іноземних студентів.

Процес реалізації адаптаційних заходів згідно організаційно-методичних умов здійснюється за напрямками:

- діагностично-оцінювальна діяльність;
- інформаційно-консультаційна діяльність;
- позааудиторна культурно-дозвіллева діяльність;
- навчально-методична діяльність;
- наукова діяльність.

Реалізація зазначених напрямів здійснюється завдяки застосуванню різноманітних методів, форм навчальної, позанавчальної діяльності, а саме: круглих столів, семінарів, інструктажів, тренінгів, бесід, лекцій, практичних занять, роботи за краєзнавчими текстами, екскурсій, відвідування музеїв, театрів, міст активного дозвілля, зустрічей із керівництвом університету та його структурних підрозділів, роботодавцями, святкових концертів, роботи творчих студентських колективів, спортивних, наукових клубів, гуртків, секцій, експериментально-дослідних занять, роботи студентського самоврядування.

Четвертий етап програми передбачає контроль та оцінку ефективності адаптації професійних компетентностей іноземних студентів ХДУХТ до вимог сучасного ринку праці, а саме визначається рівень здобутої професійної підготовки студентів у межах спеціальності.

Таким чином, запропонована комплексна програма адаптації професійних компетентностей іноземних студентів ХДУХТ до сучасних вимог ринку праці дозволяє забезпечити подолання студентами труднощів, які виникли внаслідок відмінностей освітніх систем іноземної країни та України, оволодіти ціннісними орієнтаціями, традиціями, культурою освітнього середовища закладу вищої освіти, компетентностями фахового спрямування, які є затребуваними на ринку праці.

УДК 371.214.112.002.54:331.5

М.П. Головка, д-р техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

В.О. Акмен, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

С.В. Сорокіна, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

СУЧАСНА ПАРАДИГМА ВИЩОЇ ОСВІТИ І ПОТРЕБИ РИНКУ ПРАЦІ У ФАХІВЦЯХ ІЗ ТОВАРОЗНАВСТВА ТА ЕКСПЕРТИЗИ В МИТНІЙ СПРАВІ

Повна продуктивна зайнятість молодих фахівців є свідченням гармонійного розвитку освітянського процесу, бізнесу і суспільства та знаходиться в прямій залежності від розвитку економіки. Зайнятість молодих фахівців визначається наявністю робочих місць, які ініціюються та пропонуються бізнесом, у разі якщо він є прибутковим. Сьогодні конкурентоспроможність підприємств забезпечується лише за умов постійних та систематичних інновацій в усі аспекти його діяльності, у тому числі і в адміністративно-